

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illet minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kon.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vásár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1903.

XXXII. évfolyam. 226. szám.

Kedd, október 6.

?

Nagybecskerek, október 6.

(Dsk.) Egy óriási kérdőjel lebeg Magyarország politikai horizontja fölött.

A hol az emberek összeverődnek, a politika fölfogások mind ebbe a kérdőjelbe kunkorodnak össze.

Némelyek elfojtott keserűséggel, mások hangos mérgelődéssel tárgyalják az ominózus fordulatok tömkelegét, — vannak, a kik peszimista lemondással szólnak a bekövetkezendőkről; ismét vannak, a kik átesillámlani látják a napsugarakat a felhőkön át . . .

De azért a kérdőjel marad kérdőjelnek.

Pedig-pedig ez a teljes bizonytalanság ólomsúllyal nehezedik ránk, a kunyhók népétől a latifundiumok közepén épült paloták lakosságáig.

Lenyomja a tevékenységet, megbénítja a haladást, köddel takarja el a nemzeti érzület melengető napfényét.

Szürkeség, romlás, bomlás mindenfelé, a hol ez a kérdőjel uralkodik.

Az országos szabadelvűpárt, mely az utóbbi kavarodások közepette a méltóság-teljes hallgatásba burkolózott, mert kormányzó párt létre nem tehetett egyebet a korona nyilatkozataival szemben: mint egy ember állott talpra, mikor a fölönt király egy sokféle zsírral megkent tanácsosa, aki a Körber névre hallgat. perfid módon bátorzkodott a magyar államiságot megszurkálni.

Nem kell himni azonban, mintha e hazafias föllángolás tüzeiben összeolvadtak volna e pártban a nézetek a válságból kivezető irány egyenes útjára nézve.

Vannak eltérések, fölfogások. Ezeket csak a kölcsönös mérséklet, az előrenéző belátás és a higgadt megfontolás fogja összesimitani. Ezekben az erényekben, minden szidalmak dacára, a szabadelvűpárt gazdag volt mindenha s miután örök-

ségül kapta a kiegyezés nagyszabású politikusaitól, hiven meg is fogja őrizni.

Mert vannak olyan kérdések a magyar politikai világban, ahol a pártfölfogások válaszfalai egy magyar harsonaszóra leomlanak; nem kárörömmel, de mély sajnálkozással nézzük azt a bomlást, mely a függetlenségi párton kitört.

A higgadtabb, komolyabb férfiak, élőkön a vezérrel, megutálták a „vadak” haremmodorát.

Svaviter in modo, fortiter in re; ez a jelszavuk. Bár számszerint kevesebben vannak, álljanak talpra, mert mellettük van az igazság, hogy a dolgok élire állítása, a gyalázkodás behurcolása, elvek küzdelme helyett a személyes ellenszenvet fitogatása minden nemesen gondolkodót elriaszt a küzdelemtől, s az ilyen harcsmódor megérdemli a közvélemény korbácsát — s a nem egyenlő jogon harcoló ellenféltől a számba nem vételt.

Ha ezt a függetlenségi párt érett emberei nem teszik, akkor — pláne most — a felelőség egész sulya a nyakukba zudul a végzetes konfliktusok következményeire!

Egy embert engesztelő áldozatul kaptak Zoltán-ország pápuái.

Héderváry gróf nemes önfeláldozással, tiszta hazafisággal, a trón iránti törhetlen ragaszkodással vállalkozott, hogy a csaknem jóvátehetetlen összeütközések tüzfala legyen.

Ledöntötték Romjaiból is kiszól kharektére, meggyőződése, szilárdsága. Bizton fölépül újra, ha itt nem, másutt.

De aztán, hogy a tüzfal ledöntése után hova és merről csapnak át az emésztő lángok: ez a nagy kérdőjel!

Feleljen rá mindenki, ha tud!

Temesvármegye őszi közgyűlése. Mint Temesvárról jelentik, Temesvármegye tegnap tartotta rendes őszi közgyűlését dr. Molnár Viktor főispán elnöklésével. Az ülés fontosabb tárgyai közül fölemlítjük a vármegye költségveté-

sét, mely 2728 kor. 80 fillér hiánnyal zárul. Ennek fedezésére állami pótvavadalmazást kérnek. A költségvetést vita nélkül egyhangulag elfogadták. Báró Sztojanovics György indítványozza, írjon fel a vármegye közönsége a törvényhozáshoz a három évet kiszolgált katonák hazabocsátása érdekében. Mayer Károly orsz. képviselő osztozik br. Sztojanovics György ama fölfogásában, hogy tényleg sajnálatraméltók azok a kiszolgált katonák, a kiket visszatartanak. Amde a míg az újoncok be nem vonulnak, nem lehet megkövetelni a hadügyi kormányzattól, hogy hazabocsássa a kiszolgált katonákat. Ezért előbb meg kell adni a hadügyi kormányzatnak a módot, hogy ezt megtehesse. Indítványozza, hogy br. Sztojanovics indítványának kiegészítéseképp írjon fel a vármegye közönsége a törvényhozáshoz, hogy hártsa el azokat az akadályokat, melyek útját állják a kiszolgált katonák hazabocsátásának. Dr. Molnár Viktor főispán felszólalása után a vármegye közönsége erre br. Sztojanovics György indítványát, a Mayer Károly által ajánlott módosítással, elfogadja. A II. Rákóczi Ferenc emlékére Kassán és a Kiss Ernő honvédtábornok emlékére Nagybecskereken emelendő szobor költségeire gyűjtést rendelt el a vármegye közönsége. A közgyűlést ma folytatják.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 órától 1/2-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad. Zuhanyfürdő egész nap.

— **Október 6.** A 13 vértanu dicsőségesen szomorú emlékeztetének áldoztunk ma. A középületeken fekete lobogók hirdették a gyásznapi emléket, az iskolákban pedig a tanárok és tanítók méltatták az ifjuság előtt a nap jelentőségét. A r. k. templomban d. e. 10 órakor gyászmise volt, melyet Szabó Ferenc apát végzett Schipper János, Brunner Jakab és Engel Ferenc káplánok segédletével. Az istentiszteleten jelent volt a megyei tisztikar dr. Dellimanics Lajos főispán és Jankó Agoston alispánnal élén, a városi tisztikar dr. Perisics Zoltán polgármester vezetésével, a pénzügyigazgatóság Tóth

A „TORONTÁL” tárcája.

A boszniai Visegrád elfoglalása.

25 évi évfordulója alkalmából.

— A „Torontál” eredeti tárcája. —
Írta: **Dankulov Péter.**

Most 25 éve, hogy Boszniában az utolsó ágyu Visegrádnak irányítva, eldőrdült.

Az egész hadosztály Szametz parancsnoksága alatt október 2. gyorslépésben „Rogaticáról” északra délnek vonult Visegrád felé. Bosnyák felfogadott kalauzok sugva mondogatták, hogy Visegrádot elfoglalni nem lehet, mert ez a hatalmas erősség fekvésénél fogva oly természetű, hogy a madarak sem képesek azon átrepülni.

A bosnyákok beszédét nem vettük komolyan, sőt mennél jobban tornyosultak a feihők, harci kedvünk annál inkább fokozódott. Utunkat egy ágyulövés zavarta meg és a zavart növelte az, hogy nem tudtuk, honnan jött ez az üdvözlés.

Meglepetve hallottuk, hogy a vár orrunk előtt van, mert a mi jó bosnyákjaink kérdézősködéseinkre azt a választ adták: „Effendim! egy fél pipa dohány választ el bennünket a megkívánt helytől.” Csodálkozva kérdeztük magunktól: „Hát hol lehet a vár?”

Mindnyájan az ég felé néztünk, ott megtaláltuk a titok kulcsát, mert a természet játéka itt valóban csodás dolgott teremtett. Tőlünk keletre láthatlan magasságu meredek erdővel borított hegység az „Okuliste” emelkedik; éjszak felé a „Bukova-Sztijena” nevű hegység terül el körül-fogva a „Fojnica” folyóval, mely dél felé siet a rohanó „Drinába”. Előttünk pedig egy meredek mélység. Egy szóval kelepecébe kerültünk.

A pánikot növelte két újbóli ágyudörgés, a mely azután többször ismétlődött. A félelmet

növelte, melyet otthon hagyott szerető testvéreink és szülőinkre való emlékezés idézett elő, az is, hogy a „Drina”, mely hangos zúgással töltötte meg a levegőt, ijeszítőleg hatott kedélyünkre. A fák árnyéka, ezen pokoli láрма mellett, zajongó alakok benyomását tette reánk, s a midőn a holdvilág eltűnt, a ködös sötétség elénk tárta a pusztulás képét. Az őrés hat óráig reggel, minduntalan, idegen alakokat vélt látni, — „Halt, wer da-“ kiáltva s mi minduntalan készek voltunk fegyvereinket használni.

Október harmadikán reggel hat órakor Fapla főhadnagy, én mint tolmács, felfogadott kalauzok, tizenkét fegyveres, előre mentünk kémszemlére. Alig kanyarodtunk kelet felé „Fojnica” hídnak, körülbelül 300 lépésnyi távolságra a „Drina” folyó köhídján emelkedő Karanlaból (örtorony) oly veszélyes lövések irányultak felénk, hogy visszamenni voltunk kényszerítve. A főhadnagy jelentése Szametz parancsnok előtt a következő volt: Excellenc! der Weg scheint bis zur „Drina”-Brücke sieben schritte breit zu sein so wie hier auch; feind war nicht zu sehen, drei Mann verloren. Das Eiserne-Thor der Drina-Brücke ist gesperrt. — „Bestien!” — volt a felelet.

Október harmadikán este felé senki sem merte hinni, hogy az ellenség, a melynek oly kedvező stratégiai álláspontja volt, kapitulálni fog. Szametz hadosztály parancsnoka elrendelte, hogy Visegrádot ágyúinkkal eltöröljük a föld színéről. Visegrád fekvése nagy gondot okozott a bácskai, bánáti és szerémi harcosoknak, mert sem várat, sem ellenséget, habár csak egy negyed órányi távolság választott el bennünket, nem láttunk.

Felvirradt október negyedike is. Reggel 7 órakor Orlay százados 12 emberrel ment előre kémszemlére, kik között magam is voltam. Fejünk fölött ágyugolyók repültek, melyeket Szametz

Visegrádra küldött. Minthogy a parancs az volt „fojnica” hidig menni, ott megállottunk s le-gugoltunk, várva a további fejleményeket.

A karanlán egyszer csak fehér zászlót láttunk lebegni, amely Visegrád átadását jelenté. Ezt rögtön jelentettük hadosztályunknak. Nem sokára a drinai vaskapu is megnyílt s egy félénk kis csoport török szaladt felénk. Ezeket körülvéve, pár emberrel eikísértem őket Szametz hadparancsnokhoz; oda érkezvén, a nőket bevezették Szametz hadiszállásába, melyet egy közönséges török istálló képviselt. Ott táborzott leghatalmassabb urunk, tisztjeivel, szolgálival — bármily furcsán hangzik — lovaival együtt.

Az egész tisztikar kérdezte tőlem, hogy a nők mit akarnak? de én nem tudván semmit, a válaszzal adós maradtam. A midőn Szametz magához hivatott, meglepetve láttam, hogy a nők helyett csupa szakálás török van jelen. Szametz intett a kezével és megparancsolta, hogy legyek közöttük tolmács. Én néhány pillantást vettem rájuk, mire kivált közülök egy, körülbelül 60 éves, magas és erős ember, s így kezdett szólni: „En nem tudom, hogy ki és mi vagy, de hogy nyelvünkön beszélni tudsz, azt hiszem, mert az urad intéséből kiviszem, hogy tolmács vagy. Tehát hallgass meg: „En Hadzi Jusuf Schmidt effendi vagyok; s én és a többi visegrádi előjárók eljöttünk Visegrádot átadni. Látjuk, hogy az Isten a maguk Császárlának segít, nem állunk ellent; azzal átnyújtott Szametz-nak egy nagy vaskulcsot, mely a drinai vaskapu kulcsa volt. Szametz a Schmidt névre nagyot nézett és párszor ismételte ezt a nevet, de a török, mintha eltalálta volna Szametz gondolatát, így szólt hozzám: „Hogy a te urad kicsoda és kicsoda, nem tudom; és milyen ember, azt se tudom, de mond meg neki, hogy ez a név becsü-

István kir. tan. pénzügyigazgató, a törvényszék dr. Duka László kir. táblabíró vezetésével, továbbá az összes testületek és a tanintézetek ifjúsága. Az istentiszteleten Gruber gyászmiséjét adták elő.

Istentisztelet volt azonkívül a református templomban, a hol az ág. ev. és ev. református hívek és tanulók együttesen jelentek meg, továbbá az izraelita templomban is.

A nagybecskereki közleg. tanfolyam hallgatói külön lelkes ünnepélyt rendeztek internátusukban. Előbb résztvettek teljes számban a gyászmisén, azután az internátusi épületbe vonultak s itt Bolianác Valér tanfolyamhallgató szép beszédét mondott, majd Vilmos Ferenc tanfolyamhallgató alkalmi költeményt szavalt hatásosan.

— **A főispán és a Dmke.** Dr. Dellimanics Lajos főispán legutóbb levelet intézett az alakulóban levő Délvidéki magyar közművelődési egyesület vezetőjéhez, melyben a többek közt a következőket írja:

„Örömmel üdvözlöm a mozgalmat, mert az erők egyesülésében biztos zálogát látom annak, hogy a magyar kultúra és magyarosodás érdekében kifejtendő tevékenységünk nem lesz meddő. Abban a reményben, hogy az egyesület nemzetiséglaktá vármegyében a hazafias szellem ébrentartásának és megerősítésének szolgálatában kifejtendő tevékenységében mindig támogatni fog, biztosítom az egyesületet a vármegye közönségének jóindulatáról.”

Egyébként az új kultur-egyesület iránt nemcsak a délvidéken, de az egész országban nagy az érdeklődés, úgy, hogy az egyesület kétségtelenül rövid idő alatt egyike lesz a legerősebb magyar kulturintézményeknek.

— **A kaszinó Deák-ünnep.** A nagybecskereki kaszinó-társulat Deák Ferenc születésének századik évfordulója alkalmából október 18-ikán tudvalevőleg emlékülennepet rendez. Az ünnepély rendezésére kiküldött bizottság tegnap este ülést tartott, melyen jelen voltak: dr. Stassik Ferenc, Alföldy Ede, dr. Brájner Lajos, Knyaskó Lajos, Wagner Nándor és Szávics Sándor. A bizottság az ünnepély programját a következőleg állapította meg: 1. Himnusz. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szavalt. 4. Dr. Stassik Ferenc ünnepi beszéde. 5. Szózat. Az énekkar vezetését Wagner Nándor hitoktató vállalta el.

— **Sátoros ünnep.** Izr. vallású polgártársainknak ma kezdődött a sátoros ünnepük (Sukkoth), mely nyolc napig tart annak emlékére, hogy őseink negyven évig a sivatagban sátrakban laktak. A sátoros ünnep tartama alatt az izr. templomban istentiszteletek lesznek.

— **Kiss Ernő utolsó levelei.** Kiss Ernőnek, a torontali vértanu tábornoknak sok becses hátrahagyott emlékirata és sok relikviája van a vértanu

leányának, özv. Boborné, szül. Kiss Rozáliának birtokában. A nagybecskereki gyűjteményből most jelent meg a vértanúnak fogságából leányához intézett két levele, amelyek tele vannak a bizonytalan jövő iránti nyugtalankodással, panasszal. Sorából olykor-olykor felhangzik a szabadulás halvány reményének szava is. Az első levél szeptember 26-áról kelt és így hangzik:

„Kedves jó Róza!

Ne áldomdátok valahogy arról, hogy engem láthatatok, vagy velem beszélhetetek. — Életünk napról-napra rosszabb lesz; egy perc szabad levegő sem. Még egy pillanat a folyosóra sem. A szabad levegő teljes megtagadása folytán nagyon szenved a máj, annyira, hogy a halált jobban szeretném ennél a gyalázatos létnél. Ha, valamit tudsz, ird meg; csak arra kérek kedves Róza, ha valami kellemes; ha valami kellemetlen, akkor inkább ne ird meg nekem, mert idegeim így is borzasztóan izgatottak és nagyon árthatna nekem; — úgy is egyáltalában nem alszom és egyáltalában nem eszem, — tehát kímélj engem és ne mondj semmit, ha csak nem hoz vigasztalást. Ha elküldheted a hírlapokat 21., 22. és 23. ról, akkor áldani foglak; különben nincs másra szükségem, mint borra és kenyérré. Ha teheted: igyekezzél a hadbíróval beszélni. — 100-szor csókolak. Téged örökké szerető Atyád Ernő.

Tehát jöhetsz; a tábornok megengedte; — itt van csatlóva az engedély.

A másika levél rövid és megrázó. Október 6-án, halála napján kelt. Ebben már nem gondol magára. Tudja, hogy halála meg van pecsételve. Leányát erősíti és vigasztalja e levélben, amely a következő:

„Kedves jó Róza!

Megadás Isten akaratában illik egy vallásos, művelt asszonnyhoz! Ezért kérek téged, ha csak egy kicsit szeretsz: mellőzz minden hiábavaló exaltációt, hanem őrizd meg egészségedet gyermekeidnek és téged forrón szerető atyádnak.

Ernő.”

— **A nagyszentmiklósi zárda felavatása.** Nagy ünnepségek mellett folyt le vasárnap, mint Nagyszentmiklósról írják, a Miasszonyunkról nevezett iskolánövérök ottani zárdaájának és tanintézetének felavatása. Az ünnepély, melyen gróf Nákó Sándor családjával, a megyés püspök képviselője dr. Kun László kanonok, az iskolánövérök fejedelmasszonya Mária Innocencia, dr. Pacséri Károly kir. tanfelügyelő, a község intelligenciája teljes számban vett részt, a zárda felszentelésével vette kezdetét, melyet ünnepi mise keretében dr. Kun László kanonok végzett fényes papi segédlettel. Istentisztelet után az ünnepelő közönség a zárda dísztermébe vonult, hol Pacha István esperes-plébános magas szárnyalású beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt, amelyben halálával emelte ki gróf Nákó Sándor és a község intelligenciájának áldozatkészségét, mely a zárda létesítését lehetővé tette. Beszéde végzetével átadta a zárda kulcsait az új főnökönek, Mária Berta nővérnek. A főnökönkö köszönetet mondott a maga részéről mindazoknak, kik a

zárda létesítéséték és megígérte, hogy a növendékeket istenfélelemben és hazafias szellemben fogják nevelni. Ezután dr. Kun László kanonok emlékezett meg Pacha István esperes érdemeiről, ki legelőbbet fáradság a zárda létesítése körül, majd felelősként a megyés püspöknek Nákó Sándor grófhhoz intézett köszönő levelét, melyet a jelen voltak zajos éljenzéssel fogadtak. Végül a tanügyi hatóság nevében dr. Pacséri Károly Torontálvármegye kir. tanfelügyelője mondott lelkes beszédet, melyben abbéli örömeinek adott kifejezést, hogy a szegény iskolánövéröknek, kiknek működése mindenütt a legnagyobb becsülésben részesül, itt is alkalom adatott hazafias és áldásos működésük kifejtésére. Meg van róla győződve, hogy a zárda lelkes, hazafias szellemben fogja növendékeit nevelni. Ezzel a lélekemelő ünnepély véget ért.

— **Nagybecskerek egészségügye.** Dr. Weiserschan József városi főorvos most terjesztette be a szeptember havi egészségügyi kimutatást. E szerint az elmúlt hóban élve született 87, halva született pedig 1. Hét éven alól elhalt 42, hét éven felül pedig 39. Az egyes halálokok a következők: Vele született gyengeségben 9; göröcsökben 6; gyermekaszályban 1; bélhurutban 21; viziszonyban 1; tüdőgyulladásban 2; tüdőgyümökörben 11; gutaütésben 3; v. zibetegségben 4; elmebajban 2; agykori végméregelésben 3; egyéb természetes halálok következtében elhunyt 17. Erőszakos halál az elmúlt hóban 1 volt. Ami a város egészségügyi viszonyait illeti, azok a múlt hóban az augusztusihoz viszonyítva kedvezőtlenebbek voltak. A halálozások nagyobb számban fordultak elő s főleg a gyermekek megbetegedése volt sűrű. Az emésztési szervekben beállott zavaroknak 21-en estek áldozatul. A difteritisz, vörheny, kanyaró az elmúlt hóban meglehetősen gyakran lépett fel, de a lefolyás meglehetősen enyhe volt. Trachomára 525 embert vizsgáltak meg, akik között öt trachomásnak találattak. Az országos betegápolási alap terhére 132 egységnyi orvosi gyógykezelést. Rendőrvilág 14 ember vizsgáltatott meg s ezek közül 4-et mint ragályos bajban szenvedőt a kórházba utasítottak. Heveny és idült ragályos betegségek lefolyása után 13 gőz és 2 formalin fertőtlenítést végeztek. Az élelmiszerek piacát 13 ízben vizsgálták meg, de nagyobb rendtelenséget nem konstataáltak.

— **Az országos baromfi kiállítás.** A pénteken megnyitandó országos baromfi kiállítás körül már napok óta serényen folyik a munka. A baromfiudvarok közül már többet fel is állítottak, sőt az első baromfi szállítmány már meg is érkezett, melyet rögtön el is helyeztek. A kiállítás iránt már most is nagy az érdeklődés s így a kiállítás eredménye is kiválóan ígérkezik.

— **Halálozás.** Sánta Sándor derék iparosunk tegnap délelőtt 9 órakor 42 éves korában meghalt. Az elhunytat ma délután temették el nagy részvét mellett.

— **Népfelkelési szemle.** Nagybecskereken tegnap és ma tartották meg a népfelkelési szemlét a városház nagytermében. A szemlét Müller honvéd százados vezette s a két nap alatt mintegy 500–600 népfelkelő jelentkezett. A szemle ma délelőtt véget ért.

letes régi török név és nem más, mint az őseimtől nyert fényes nevem.” Ebből kifejlődött hosszú beszélgetés közben az a kérdés is felmerült, hogy miért jöttek női ruhában?

Taszlidzai mufti, Hazir Harum Ismail effendi, vezér és Hadzsi Lója Miksity effendinek tanítója, aki az utóbbi időben a felkelők lelke és vezére volt, nem akart meghajolni a hatalmas Szultán fermanja előtt és Visegrádon üldözött bennünket, mert fegyvert fogni vonakodtunk s látva azt, hogy a hatalmas Alláh és a Szultán császárukat támogatja, elhatároztuk hűveinket az erdőben szétszórni és maguk előtt a vaskaput megnyitni. Azt pedig másképpen nem tudtuk tenni, mint női ruhába öltözve. A terv sikerült; most tehát vonulj be a várba. Szametz meghallgatva a török kapitulálását, kiadta a parancsot, hogy az egész hadierő készen legyen a bevonulásra; egyúttal utasította Hadzsi Jusufot, hogy menjen vissza Visegrádba s készítse elő a lakosságot az átadásra; társai pedig mint kezesek visszatartatnak. Hiába kísérelte meg Hadzsi Jusuf Szametzet meggyőzni, hogy a visegrádi lakosság szívesen látja őket, Szametz megmaradt elhatározásánál. Ebben a pillanatban jött Visegrádból egy küldöttség a harcossal behívására.

A hadsereg Szametz vezetése alatt, zeneszó mellett utnak indult Visegrád felé. Pont déli 12 órakor mint első gyalogos Szametz mellé rendelve, a ki lóháton ült, bevonultunk ebbe a csodás várba.

Szametz, tisztjeivel megállt a főutcán, várva a bevonulást. Egy török, feldisznított diszkarddal a kezében, egy csomó papirost Szametznek átnyújtott, mondván: „Alláh legyen veled barátom! Omer Ludffi beg bej visegrádi kajmakám vagyok, s itt ádodom neked az ausztriai császárnak hűségünkről tett esküfelvételi jegyzőkönyvet, kérve téged erről ő felségét értesíteni.” Szametz

pár szóval megköszönte neki a hűségüket és ígérte ő felségét erről rögtön értesíteni fogja.

Az én öreg kajmakámomra látszólag kellemes benyomást tettem; alkalmasint azért, mivel egyedül voltam, aki az ő nyelvén beszélt; mert az öreg hozzám ragzkodva minduntalan kérdezte: „Ugye dzsanum, Madzsar! Madzsar!” Kezdetben nem értettem, hogy mit akar, de pár perc múlva megérttem, hogy magyar baka és egy leány felé fordulva azt mondja: „Kedves babám jer hozzám, kedvesem!” Arra az öreg kajmakám mind a két karját a baka felé nyújtva így kiabált: „Madzsar, Madzsar!” Most megérttem az öregre s hozzá fordulva szóltam: „Igen, effendi, mi magyarok vagyunk, messze Magyarországból jövünk.” Az öreg csóválta a fejét és jobb kezének ujjait megcsókolva, ami a magyarok iránti rokonszenvét jelképezte, megszólalt: „Eh, eh, peki, peki” (oh, oh, — szép, szép).

Mig a hadsereg bevonult, addig az öreg kajmakám eltűnt pár percre. Nem sokára visszajött s nevetve szólt hozzám: „Dzsanum! szólj az uradnak, hogy nézze meg mint intézkedtem — oda mutatván az utca bejáratára. Oda néztem s a legnagyobb meglepetésemre láttam egy koromfekete szakálú, kaffiában burkolt magas embert, kezében tartván a sárga-fekete zászlót, továbbá feltűnő szép nőket, a kik legénységünknek lepényt és szivarokat osztogattak. Erre figyelmeztettem ő excellenciáját, a ki rögtön kiadta a parancsot, hogy a katonák óvakodjanak bármit is elfogadni, mert lehetséges, hogy mérgezés van a dologban.

A zászlós kellemes benyomást tett vezérünkre, mert rögtön magához szólította. A sárga-fekete zászló vivője „Pern Jole” fränk nemzetiségű kereskedő. Leányai s felesége osztogatták a saját boltjukból hozott lepényt és szivart. A zászlót kajmakám kívánságára ő készítette.

Szametz, mégis megengedte az ajándékok elfogadását, megdicsérve „Jólát”, ki azt kívánván, hogy ebben a dicsőségben családja is részesüljön, őket sorban bemutatva: „Drágakövem Zsannetta, Gyémántom Duanette, Tengerszemem Bahara és Napsugaram Lija.” Ezek voltak Jolé leányai; egyik szebb a másiknál. Pillantásuk mozgásba hozta ifju véremet és a mily kemény szívű voltam az ellenség handszárai és fegyvereivel szemben, oly tehetetlen és gyenge voltam Bahara előtt. Még ma is látom lelki szememmel azokat a nagy fekete szemeket, a melyeknek ragyogása örökké bevésődött emlékezetembe.

A Rákóczi-induló hangjai mellett az utolsó szál legényig mind bevonultak. Egy török lovas rohanva jött felénk és tudomásunkra adta, hogy a Mufti, mielőtt menekült, szétszórta a városban a puskaport. Rögtön megindult egy biztosi őrszár a az utcákat kitisztította. Most elhangzott a parancs „Zum Gebet” s a zene eljártotta a „Gott Erháltét”. Egy tiszt átvette „Jólától” a sárga-fekete zászlót és feltűzte azt a karanlára (örtorony). Boszniai Visegrád el volt foglalva!

A török felfogadott kalauzoknak valóban igazuk volt, hogy Visegrádot madár sem röpülheti át, mert Visegrádot az egekig nyúló meredek hegyek övezik. Visegrádtól keletre emelkedik a felső és alsó „Sztasiste” nevű hegy; a hegytől éjszakra folyik a hatalmas „Drina”, a melybe „Rzava” folyó ömlik. Nyugatra a „Bórovác” és „Sztárigrad” — éjszakra pedig a Drina foglal helyet; s ettől 7 lépésnyi távolságra a „Bukovác” és „Okuliste” hegyek diszelegnek; ezek között folyik a „Fojnicza” a Drinába. Dél felé Visegrádtól a „Bikovác” nevű hegy terül el. A Drinán és pedig annak a várostól éjszaknyugatra fekvő részén egy 90 lépés hosszú oszlop nélküli köhid tartja fenn a közlekedést. Ezen a hidon emel-

igazgató
Olvasó
Nagybe
rendben

Egyháza
tői és
tervezte
üzletre
igazgató
István
Ferenc
nos, F
egyhang
zet rész
felügyel
elnöki
elnöke
Farkas
választ

Márk
bemut
kereske
nyert
kezet
göket
nak, a
lehet
egy szá
nyilaso
ami a
dolni. M
dalról

Kálmán
a kom
igazgató
tudatba
részt a
De áll
a derék
lete ed
akarná
hogy m
nemesit
szíre, n
lálnak.

El
is, me
botrány
előadás
megval
személy
nézve s
jól szav
gyobb

kedik, a
alatt va
keleti
van fel
ferbeg.
Mahala

Vis
M
bég; k
mellett
romja,
ült rabs
elfogla
elhelyez

Ly
vén, ös
szóra h
Ve
a templ
kezeime
zsi Ló
mutaso
Megmut
ticán, a
alkalma

A
kori hat
megesó
merem
kik Rog
ták, hog
én toln
Hadzsi
azonban
Ma
régisége
lalását.

— **A téli menetrend.** A magyar államvasutak igazgatósága most küldte meg a téli menetrendet. Olvasóink tájékoztatására megemlítjük, hogy a Nagybecskerekét érdeklő vasúti vonalakon a menetrendben változás nem történt.

— **Uj hitelszövetkezet.** Tegnap alakult meg Egyházaskér székhelyvel az egyházaskéri, feketői és monostori hitelszövetkezet. Az alapszabálytervezetet 76 tag írta alá, a kik összesen 160 üzletrezt jegyeztek 8000 korona értékben. Az igazgatóságba Benák János, Dömösi Mihály, Kiss István, Ruzsa János, Schön Lőrinc és Pozsár Ferenc; a felügyelő bizottságba ifj. Szabó János, Pollák Miksa és Tóth István választották meg egyhangulag, az országos központi hitelszövetkezet részéről az igazgatóságba Bálint Mihály, a felügyelő bizottságba Badó Mihály neveztetett ki, elnökgazgató Benák János, a felügyelő-bizottság elnöke pedig ifj. Szabó János lett, könyvelőnek Farkas Péter tanítót, pénztárnokul Szabó Pált választotta meg az igazgatóság egyhangulag.

— **Nagybecskerekiek találománya.** Hecht Márk nagybecskereki lakos szerkesztőségünkben bemutatott egy, Bambaach Károly helybeli kereskedővel együtt szerkesztett s szabadalmat nyert gyufaskatulyát, mely igen praktikus szerkezetét tekintve, könnyen kiszoríthatja az eddigieket. Alakja s nagysága megfelel a mostaniaknak, azonban használatkor nem kell s nem is lehet kinyitni, hanem rágyújtáskor mindig csak egy szál gyufát lehet könnyen s gyorsan egy kis nyíláson kihullatni s így az elszórás ki van zárva, ami a mostaniaknál nem ritkán szokott előfordulni. Mint halljuk, a feltalálók már is több oldalról kaptak ajánlatot a szabadalom megvételére.

Színház és Irodalom.

* **A Zalameai bíró.** Adassék dícséret Balla Kálmánnak, amiért újból és újból kísérletet tesz a komoly drámai műfajjal, szakítva a vidéki igazgatóknak azzal a megrögzött és immár a köztudatba átment irányával, mely a műsor „drámai” részét a francia boulevard drámának engedi át. De állapítsuk meg azt a szomorú tényt is, hogy a derék igazgatóknak minden egyes hasonló kísérlete eddig kudarcot vallott. Mintha csak arra akarná a közönség kényszeríteni a színigazgatót, hogy műsorából kihagyja a klasszikus, a szivnemesítő darabokat s azok helyett olyanokat hozzon szíre, melyek tisztán a közönség érdekeire spekulálnak.

El kellett ezt mondanunk már csak azért is, mert Calderon remekének tegnapi előadásán botrányosan üres volt a színház. Pedig ez az előadás jobb sorsot érdemelt volna. Őszintén megvallva tartottunk tőle, hogy társulatunk személyzete nem lesz képes megbirkózni a reá nézve szokatlan feladattal, mert Calderon verseit jól szavalni ugyancsak nehéz dolog. Annál nagyobb örömmel láttuk, hogy a szereplők tul-

kedik, a város felé eső részén, a karanta, mely alatt vaskapu zárja el Visegrádot a külvilágtól.

A várost az „Rzava” folyó ketté osztja. A keleti fele két részre, a nyugati fele három részre van felosztva. A városrészek nevei: I. Kazán ferbeg. II. Város. III. Huntiár Mahala. IV. Nova Mahala és V. Cziganszka Mahala.

Visegrád nevezetesebb épületei: Mósé Hadzi Mirza és Mósé Hadzi Bej Omer bég; kinek emlékoszlópa is volt a postahivatal mellett. Történeti nevezetességű az ottani fogház romja, a hol Králeyevy Márkó (Királyfi Márkó) ült rabságban. Visegrádnak 347 lakháza volt az elfoglalás idejében, melyből 32 épület a katonaság elhelyezésére lett lefoglalva.

Ilyen regényes fekvésű városban sétálni men-
vén, összejöttek kajmakámmal, a ki bizalmas pár szóra hívott félre.

Vele menvén, észre sem vettem, hogy utunk a templomba vezetett. Az öreg Ludffi megfogta kezeimet és ünnepélyesen így szólt: „O te Hadzi Lójának megmentője! Aláh áldjon meg; mutasd a drága ajándékot, melyet tőle kaptál”. Megmutattam a régi ezüst gyűrűt, melyet Rogaticán, a hol Hadzi Lóját elfogták, kihallgatása alkalmával mint tolmács emlékül tőle elkértem.

A midőn az öreg Ludffi, Hadzi Lója egykori hatalmának jelvényét ujjamon meglátta, azt megcsókolta és meghatva mondá: „Igen ezt ismerem!” Később hallottam, hogy azok a kalauzok, kik Rogaticáról Visegrádra velünk jöttek, mondták, hogy Hadzi Lójával mi történt; mert az én tolmácsi szereplésemmel tulajdonították, hogy Hadzi Lója a biztos haláltól megmenekült, ami azonban nem az én érdemem.

Ma 25 év után pillantásom az ujjamon levő régiségre esik, eszembe juttatva Visegrád elfoglalását.

nyomó része teljesen beleélte magát szerepébe s a cimszerep viselője olyan alakítást produkált, mely a legkényesebb igényeket is kielégíthette. Peterdy Sándort, kinek művészi fejlődését két évtized óta kísérjük figyelemmel, régebben láttuk nagyobb, komolyabb szerepben. A francia léhaságok korszaka nem kedvez az Otelloknak, Hamleteknek, Timároknak és Crespóknak. Ha így haladunk, innen-onnan csak a diákoknak meg a kritikusoknak játszanak. Annál csodálatosabb, hogy Peterdy nem vesztette el munkakedvét, hanem tovább dolgozott, belehatolt szerepének minden legapróbb részletébe s e tanulmány alapján tényleg oly alakítást produkált, mely legjobb drámai művészeink sorába állítja. Már külső megjelenése, találó maszkija nagyban elősegíti szerepe sikerét. Ilyen jól megtermettnék, széles vállunak, külsejében is imponálónak képzeljük ezt a nyakas parasztot, ki még királyát is meg tudja győzni. Kitünően rajzolta meg az önértetes, a gógós nemes előtt meg nem hajló földmives alakját, de még jobb volt ott, hol az apai sziv legszentebb érzelmeit domborította ki. Az a jelenet, hol térden könyörög a szivtelen tisztnek, hogy adja vissza leányának elrabolt becsületét, mélyen mehatotta a hallgatókat. Ez a jelenet képezte remek játékának fénypontját s itt nyílt színen kapott jól megérdemelt, zajos tapsot, melylyel a közönség egyébként minden egyes felvonás végén többször elhalmozta.

A többi szereplők is feladatuk magaslatán állottak. Tarján Irma poétikus Izabellája, Geröfy Ilona rezignált Inéze, Tihanyi jókedvű Mendója, Szénássy kegyetlenül érzi Alvarója, Bodroghy Lina reális markotányosnője, Czákó Vilmos becsületes, rokonszenves don Lopeja, Vitéz Róbert tüzes Juanja mindmegannyi kitünő alakítás. Különös dícséretet érdemel a kitünő rendezés.

* **„Postás fu”** szerdai bemutatóján kedvezményes jegyek nem érvényesek.

* **„X. asszony.”** Miután sokan ostromolták Balla igazgatót, hogy tüzze műsorra még egyszer X. asszonyt, az igazgatóság a kívánságnak engedve csütörtökön ismét kitűzte előadásra az ismeretes kitünő szereposztásban.

* **„Monna Vanna.** Maeterlinck világhírű drámája, mely a Nemzeti Színház legszenzációsabb sikerű újdonsága volt s már eddig 40-nél több előadást ért meg, legközelebb nálunk is színpadra kerül kitünő szereposztásban és pedig a főbb szerepekben Tarján Irmával, Balla Kálmánnal, Peterdy Sándorral és Tihanyi Miklóssal.

* **„Jövendő”** legújabb számában hosszabb cikkekben beszél a bécsi magasabb politikáról egy érdekesítő, intim jellemrajz kapcsán, amely az osztrák miniszterelnökről szól. Politikai rovatához méltóan friss és gazdag a „Jövendő” szépirodalmi része is. Bródy Sándor e számban folytatja „Pesti dekameron”-ját egy, a modern fővárosi életbe mélyen belevágó novellával. Szépirodalmi közlemények vannak azonkívül Ambrus Zoltántól, Molnár Ferentől, Erdős Renétől, Szabó Endrétől stb. A vaskos füzet tartalmát még a változatos rovatok egészítik ki. Ime a legújabb „Jövendő” teljes tartalmának jegyzéke: B.: Három zergevadász. — N. N.: A trónörökös miniszterelnöke. — Dr. Vázsonyi Vilmos: Osztrák és magyar centralizáció. — Phaedrus: Junó, Vénus és a Jerce. — Ambrus Zoltán: Turgenev emléke. — Bródy Sándor: Pesti dekameron. — Regina özvegy lesz. — Erdős Renée: Volt egy leány... — Dr. Simonyi Zsigmond: Helyes magyarság. — Molnár Ferenc: Apró fejezetek a bekövetkezendő forradalom történetéből. — Latin költők. Szabó Endre új fordításai. — Molnár Ferenc: Éjjel. — Erdős Renée: Egy leány élete. — Tolstoj Leó: Háború és béke. — A forradalom. — Dr. Wolfner Pál: Bernstein. — Természettudomány. — A levegő kiaknázása. — A rendes növésű ember, az óriás és a törpe. — Eötvös-esték. Linek Lajos karrikaturájával. — (s.): Ujházy. — Hirdetések.

TÁVIRATOK.

A válság.

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, október 6 (A „Torontál” eredeti táv.) Bécsből táviratozzák: A király ma délelőtt 9 órakor Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnököt külön kihallgatáson fogadta. A kihallgatáson döntés csak annyiban történt, hogy a király tu-

domásul vette a miniszterelnök lemondását, azonban megbízta ideiglenesen az ügyek további vezetésével és hivatalos fölmentése csak akkor fog megtörténni, ha a király az új miniszterelnököt kinevezi. A miniszterelnök ma délután visszautazik Budapestre.

A király nem jön Budapestre.

Budapest, okt. 6. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Bécsből táviratozzák, a király elhalasztotta Budapestre való utazását s valószínű, hogy a legközelebbi időben nem is jön Budapestre, miután egyelőre ezuttal nem hallgatja meg nagyobb számban a magyar államférfiakat.

Széli Kálmán meghívása.

Budapest, okt. 6. (A „Torontál” eredeti táv.) Bécsből táviratozzák: A király Széli Kálmánt magához hívatta, hogy meghallgassa nézeteit a helyzetről. Széli Kálmán holnap érkezik Bécsbe s nyomban kihallgatásra jelentkezik a felségnél.

Az eskütéri hid felavatása.

Budapest, október 6. (A „Torontál” eredeti táv.) Az új eskütéri hid felavatásához nagyban készülnek. A felavatáson nem vesz részt a király, hanem József Ágost főherceggel helyettesíteti magát.

A fővárosi Deák-ünnep.

Budapest, október 6. (A „Torontál” eredeti táv.) Deák Ferenc születésének 100 éves évfordulója alkalmából rendezendő ünnepre nagyban folynak az előkészületek, a melynek sorrendjét már részletesen megállapították s a meghívókkal együtt szétküldték. Az ünnepségen részt vesz a kormány, az országgyűlés mindkét háza, valamint az összes testületek és intézetek.

Magyarság a közös hadseregben.

Budapest, október 6. (A „Torontál” eredeti táv.) Egy délben megjelenő lap hire szerint a tartalékos tiszteknek most folyó ellenőrzési szemléjén a tisztek a „hier” helyett tüntetőleg „jelen”-nel jelentkeznek. A szolgálati iratokat és nyomtatványokat szintén magyarul töltötték ki s állítólag a katonakönyvekből kitepték a német katonai utasítást és magyart ragasztottak bele. Ugyan e lap munkatársának kérdészködésére a hadtestparancsnoknál állítólag azt mondták volna, hogy a magyar ezredeknél ezentul a vezényszózn kívül ugy szóban, mint írásban minden magyarul fog menni s ebben az irányban a hadügyi miniszterium bizalmas utasítást küldött a katonai hatóságokhoz, sőt az erre vonatkozó rendelet néhány nap mulva meg is jelenik. Az illető lap e hireit természetesen csak föntartással lehet tudomásul venni.

Leleplezett pénzhamisító banda.

Budapest, október 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) A titkos rendőrök rajt érték Pataki György rovott multu, volt vasúti munkást a Csömöri-ut 20. számú ház második emeletén levő lakásában, amint hamis pénzhez való gipszformákat csinált. A röglön megtartott házkutatásnál még 11 gipszformát találtak s a nyomozás további során kiderült, hogy egy nagyobb pénzhamisító-banda működik a fővárosban, a mely már valósággal elárasztotta a várost hamis egyforintosokkal. Már eddig is számos letartóztatás történt.

A szerb királyné gyilkosának előléptetése.

Budapest, okt. 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Belgrádból táviratozzák, Péter király Masin ezredest, Drága királynő sógorát és gyilkosát Belgrad katonai parancsnokává nevezte ki.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1903. október 6.

A készárutüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilós	60 kilogr. ára		kilós	50 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig		kor-tól	kor-ig
Tiszavidéki uj	76	7.35	7.50	80	7.65	7.80
Pestvidéki uj	76	7.25	7.40	80	7.55	7.70
Bánsági uj	76	7.30	7.45	80	0.—	0.—
Bácskai uj	76	7.40	7.55	80	0.—	0.—
Rozs uj elsőrendű			kilós 70—75		6.15	6.25
· másodrendű			—		6.05	6.15
Árpa · takarmány			60—62		5.50	5.70
· égetni való			62—64		5.40	5.50
· sörfőzésre való			64—66		0.—	0.—
Zab ·			39—41		5.55	5.70
Tengeri ó ·			—		6.10	6.25
· másnemű			—		6.20	6.30

Határidő-üzlet.

Budapest, október 6. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak kisebb-nagyobb mértékben csökkentek. Déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	7.46	—
Buza (áprilisra 1904.)	7.63	—
Tengeri (májusra 1904.)	5.24	—
Zab (októberre)	5.30	—
Rozs (októberre)	6.14	—

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Nagybecskerek, kedd, október hó 6-án:

Diszeloadás az aradi 13 vértanu emlékezetére.

- I. **Ünnepi nyitány.** Vezényli: Kubesch R. M. karnagy. Előadja a színházi zenekar.
- II. „13.” Költemény. Irta: Ábrányi Emil. Szavalja: Tarján Irma.

Ezt követi:

OCSKAY BRIGADÉROS.

Történelmi színmű 4 felv. Irta: Herczegh Ferenc. Zenéjét összeállította: Kun L.

Személyek:

Ocskay László, brigadéros	—	—	Balla Kálmán
Tisza Ilona, Kovács István özvegye	—	—	Tarján Irma
Tisza Jutka	—	—	Peterdy Etus
Pyber Vikárius	—	—	Tihanyi Miklós
Ozorbóci (Ottyk), fejedelmi udvarmester	—	—	Kmetty Lajos
Jávorka Adám	—	—	Szénássy György
Dili, kóbor cigányleány	—	—	N. Bodrogni Lina
A palóc	—	—	Virágh Ferenc
Szörényi, százados kapitány	—	—	Czakó Vilmos
Tarics, főhadnagy	—	—	Peterdy Sándor
Ocskay Sándor, vicehadnagy	—	—	Vitéz Róbert
Czeplédi, vicestrázsamster	—	—	Vio'a József
Hamza, káplár	—	—	Hérics Ottó
Krupics, tizedes	—	—	Aldory László
Málcsik, tizedes	—	—	Szabolcsy Ignác
Königsberg gróf, vérteskapa.	—	—	Tihanyi Vilmos
Papes, kvártélymester	—	—	Sajó Vilmos
Dudás, hadnagy	—	—	Völgyi Rezső

Kezdeté 8 órakor.

Holnap, szerdán, október hó 7-én:

Ujdonság! Itt először! Ujdonság!

A postás fiú.

(The messenger boy.)

Nagy angol operette 5 képben.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1903. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz. Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
Pancsováról: délután 5 óra 55 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 4 óra 35 p.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 53 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 7 óra 15 p.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 23 p.
Pancsováról: reggel 7 óra 23 p.

Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 6 óra 55 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Verseczre: délután 4 óra 45 p.
Pancsovára: délelőtt 8 óra 23 p.; délután 6 óra 20 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 46 p.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra: reggel 3 óra 33 p.
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 10 p.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 38 p.

JÉG-
eladás

GEIGER
telekkönyvvezetőnél
Alkotmány-utca. (794—3.1)

Irodában

1—1½ órai alkalmazást keres
egy közigazgatási
tanfolyamhallgató

Cím megtudható (793—1.1)

a kiadóhivatalban.

Pénzt, sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet
mindenki tisztességesen minden szak-
ismeret nélkül.

Küldje be címét E 978 jelige alatt
a következő címre: **Annuncen-Ab-
teilung des „Merkur“ Mannheim,**
Meerfeldstrasse. (774—62.7)

SOK PÉNZT!

1000 koronát is havonta szerezhet bárki
becsületos ulon. (Mellékkörösökkel is.)
Egyéb felvilágosítást következő címen
kell kérni:

„Reell 72“
Annuncen-Abteilung des „Merkur“
Stuttgart, Bergstrasse.

137.433/1903.

Magyar királyi államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

(Faszén szállítása iránt.)

A magyar királyi államvasutak igazgatósága
1904. évi január hó 1-től számítandólag egy,
illetőleg három éven át évenként mintegy 19.000
q faszén szükségletét biztosítani óhajtván, eziránt
nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok 1903. október hó 29-én bete-
jesztendőek, a bánatpénzek pedig a megelőző
napon déli 12 óráig beküldendőek. A pályázatra
vonatkozó részletes feltételek, ugyszintén az
általános és különleges szállítási feltételek a
magyar királyi államvasutak anyag és leltár be-
szerzési szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut
73., II. emelet, 43. ajtó), valamint minden üzlet-
vezetőségénél megtekinthetőek, vagy a megállapított
ár előzetes lefizetése mellett a magyar királyi
államvasutak budapesti nyomtávkönyv-tárnál posta
utján is megrendelhetőek, megjegyezvén, hogy a
különleges szállítási feltételek minden példányáért
30 fillér, az általános feltételekért pedig 50 fillér
fizetendő.

A feltételek posta utján való küldése esetén
20 fillér postaköltség is beküldendő.

Budapest, 1903. szeptember hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Ügyes utazókat

keresünk kelendő cikk eladására.

Nagy jövedelem!

J. FRITZ & Co., Frankfurt a M/m. 9.

(775—2.2)

Már

1 koronáért
50.000

korona nyerhető.

ORVOS-

sorsjáték

Budapest, IV., Váci-utca 17.

Már

1 koronáért
50.000

korona nyerhető.

Főnyeremény 50.000 kor. ért.

Egy sorsjegy ára 1 korona.

Miután a huzást már október elején megtartjuk és a sorsjegyek
nagy kelendőségnek örvendenek, ennél fogva tisztelettel kérjük, hogy
a sorsjegyek bevásárlásával ne tessék késni, hanem nagybecsű
megrendelését sziveskedjék lehetőleg azonnal elintézni, mert a

huzás már

(760—6.6)

folyó évi október hó 10-én lesz.

Orvos-sorsjáték központi irodája:

Budapest, IV., Váci-utca 17a.

Sorsjegyek a következő bankházakban kaphatók helyben:

Grün Simon és fia.

Kadelsburger L.